

ZURn6222 Výzkum zpravodajských a publicistických obsahů

Vyučující: Michal Tkaczyk, **email:** tkaczyk@fss.muni.cz

Rozsah 1/1/0. 4 kr. ukončení: z.

Výuka: čtvrtek, 16:00-17:40, studio 5.27

Konzultace: po předchozí domluvě mailem

ÚVOD

Výzkum zpravodajských a publicistických obsahů představuje stabilní předmět zájmu mediálně-vědného výzkumu. Není to nikterak překvapivě, výsledný produkt práce zpravodajů a komentátorů, ovlivňuje formování politických znalostí, postojů a chování, vyznačuje se tedy vysokou společenskou a politickou relevancí. Výzkumy zpravodajství a publicistických obsahů (dále ZPO) jsou realizovány jak akademiky, tak komerčními subjekty, rovněž pro potřeby kontrolních orgánů státu. Analýza ZPO patří mezi základní dovednosti získávané absolventy studijních programů v oboru mediální studia a žurnalistika, především pak specializací zaměřených na výzkumnou a analytickou činnost v tomto oboru.

ANOTACE

Obsahovou naplní kurzu jsou analytické přístupy a typy analýz používané v akademickém a v menší míře také v aplikovaném výzkumu ZPO. Kurz má přehledový charakter, formou seminářů a prostřednictvím odborné literatury seznamuje posluchače s vybranými náměty analýz, výzkumnými designy, použitými analytickými koncepty, možnostmi jejich operacionalizace a měření, případně interpretace v mediálních sděleních. Kromě toho kurz reflektuje různá specifika tohoto typu výzkumu: seznamuje posluchače s dostupnými zdroji dat, technikami jejich sběru či se zavedenými postupy konstrukce výzkumného souboru. V rámci kurzu budou studenti aplikovat prezentované koncepty a analytické přístupy ve vlastních cvičných analýzách mediálních obsahů. Kurz je adresován studentům magisterského navazujícího studia (především prvního ročníku), u nichž se předpokládají základní znalosti v oblasti kvalitativního a kvantitativního výzkumu.

CÍLE KURZU A VÝSTUPY Z UČENÍ

Cílem kurzu je seznámit studenty se zavedenými a aktuálními náměty, analytickými koncepty a postupy používanými ve výzkumu ZPO a to v rozsahu, který jím umožní aplikaci ve vlastním výzkumném projektu (např. pro potřeby vypracování diplomové práce, zadané analýzy či při tvorbě empirické vědecké stati).

Po úspěšném absolvování předmětu student bude schopen:

- vyjmenovat základní analytické přístupy a typy analýz používané ve výzkumu zpravodajských a publicistických obsahů;
- konceptualizovat výzkumný problém a operacionalizovat analytické koncepty, které budou pozorovány v ZPO vlastního výběru;
- shromáždit relevantní zpravodajská a publicistická sdělení a vytvořit výzkumný soubor pro vlastní analýzu;
- aplikovat typy analýz a koncepty, se kterými se v kurzu seznámil na ZPO vlastního výběru;
- prezentovat výsledky vlastní výzkumné činnosti formou ústní prezentace

VYUKOVÉ METODY

Výukové metody v hodině zahrnují přednášku, diskuzi, řešení problémů. Každá hodina bude sestávat z přednášky/diskuze poznatků a praktické části, během níž studenti budou aplikovat poznatky probírané v hodině na aktuální mediální obsahy. Samostatná práce studentů zahrnuje systematickou a kritickou četbu odborných textů, řešení problémů (vypracování cvičných analýz) a práci v týmu.

Studijní literatura

Studijní literatura je rozdělená na povinnou a doporučenou.

Povinná literatura sestává převážně z méně náročných učebnicových textů, tam kde to bylo možné v českém jazyce, které poskytují základní poznatky k danému okruhu. Znalost obsahu povinné literatury bude ověřovaná v krátkých průběžných *open book* testech, je totiž vstupním předpokladem pro účast v hodině. Pro absolvování testu stačí základní seznámení s textem, není třeba speciální příprava.

Doporučená literatura rozšiřuje základní znalosti, do velké míry sestává z empiricky zaměřených studií, které ilustrují analytické postupy probírané v hodině a mohou fungovat jako zdroj inspirace pro vlastní výzkum. Pevně se jedná o aktuální, respektive zásadní původní studie v anglickém jazyce. Literatura ke kurzu je rovněž dostupná v knihovně, nebo přes portál E-zdroje. V ostatních případech literaturu poskytne vyučující.

PODMÍNKY ABSOLVOVÁNÍ KURZU

- Účast v seminářích: studenti mají právo na dvě neomluvené absence. Další neúčast ve výuce je třeba řádně omluvit na studijním oddělení.
- Četba povinné literatury, doložená získáním min. 21 bodů v 8 průběžných krátkých online testech
- Vyhotovení čtyř cvičných analýz ve skupině, přičemž je nutno získat min. 51 bodů za obsah a 16 bodů za práci v týmu

PRŮBĚŽNÉ ÚKOLY

- a) 8 x průběžný online *open book* test (8 x 1–5 bodů)
- b) 4 x prezentace cvičných analýz ve skupinách (4 x 0–25 bodů)
- c) Práce v týmu v průběhu celého semestru (0–30 bodů)

Průběžné online testy

Testy jsou přístupné v ISu do půlnoci dne předcházejícího semináři. Sestávají ze dvou až třech jednoduchých otázek, otevřených nebo s mnohočetným výběrem odpovědí. Otázky vždy vychází z povinné literatury k danému tématu. Odkazy na odpovědníky lze najít v IS a v interaktivní osnově k jednotlivým hodinám.

Cvičná analýza

Úkol má cvičnou povahu, nejedná se o plnohodnotnou analýzu, jde o to zkusit si ji v praxi. Výstupem je prezentace, ve které studenti ve skupinách demonstrují svou analytickou práci. Cílem úkolu je rozvíjet schopnost formulovat výzkumný problém, najít vhodný způsob jeho řešení a také schopnost použít relevantní koncepty (konceptualizace, operacionalizace, interpretace) v analýze ZPO. Prezentace hodnotí vyučující a studenti (členové jedné z prezentujících skupin). Výsledný počet bodů tvoří průměr hodnocení vyučujícího a zprůměrovaných hodnocení všech členů hodnotící skupiny.

Zadání cvičné analýzy

V tříčlenných skupinách aplikujte Vámi vybrané analytické koncepty, typologie či modely probírané v posledních dvou hodinách ve vlastní analytické činnosti. Postupujte podle následujících kroků:

1. Zvolte výzkumný problém tak, aby se dal uchopit pomocí analytických konceptů, které byly probírány ve dvou předchozích hodinách.
2. Formulujte hlavní výzkumné otázky, proveďte konceptualizaci a v případě, že jste se rozhodli pro kvantitativní výzkum, koncepty operacionalizujte a k výzkumným otázkám přiřaďte hypotézy (včetně jejich stručného odůvodnění).
3. Zvolte vhodný výzkumný design, zejména metodu sběru dat, konstrukce výzkumného souboru, metodu analýzy dat.
Doporučenou možností pro kroky 1 až 3 je (částečná) replikace již realizovaného výzkumu v jiném kontextu. Zde mohou být zdrojem inspirace empiricky zaměřené texty, které najdete v seznamu doporučené literatury k dané hodině. Již v této fázi řešení úkolu berte ohled na své časové možnosti (například se zaměřte na nějaký segment, kratší časové období, užší téma).
4. V případě, že jste se rozhodli pro kvantitativní výzkum, operacionalizujte zvolené analytické koncepty/typologie, výstupem by měly být operacionalizované definice.
5. Zvolte relevantní obsahy a vytvořte výzkumný soubor. Velikost souboru má odpovídat cvičné povaze úkolu, jinými slovy má umožnit ilustraci postupu a získání pilotních výsledků (v praxi to znamená, že byste měli použít menší vzorek než v opravdovém výzkumu).
6. Proveďte pilotní analýzu. Pokud jste se rozhodli pro kvalitativní analýzu, interpretujte obsahy optikou zvolených konceptů, pokud jste se rozhodli pro kvantitativní výzkum, proveďte sběr dat a jejich vyhodnocení.
7. Prezentujte svůj analytický postup a pilotní výsledky kolegům. Na prezentaci budete mít cca 10 min.

Práce v týmu v průběhu celého semestru

Hodnotí členové týmu pomocí formuláře (viz Studijní materiály) jen jednou, po prezentaci 4. cvičné analýzy.

OSNOVA KURZU

1. týden (16. září): Zpravodajské a publicistické obsahy jako předmět zkoumání

- Žurnalistika, zpravodajství, publicistika, zpráva: základní vymezení
- Proč zkoumat zpravodajské a publicistické obsahy?
- Přístupy ke zkoumání zpravodajských a publicistických obsahů
- Předmět zkoumání: vzorce v ZPO
- Kde získat data pro analýzu?
- Techniky konstrukce výzkumného souboru ve výzkumu ZPO
- Povinná literatura:
  - * Kapitola „Výzkum zpravodajství a studium médií“ (Pp. 9-20) In Trampota, T. (2006). *Zpravodajství*. Praha: Portál.
  - * Kapitola “Introduction” (Pp. 1-14) In Bednarek, M., & Caple, H. (2012). *News Discourse*. London: Continuum.
- Doporučená literatura:

* Reese, S. D., & Lee, J. K. (2012). Understanding the content of news media. In H. A. Semetko & M. Scammell (Eds.), *The Sage Handbook of Political Communication* (pp. 749-767). London: Sage.

* Kapitola "Patterns of media content" In Shoemaker, P. J., & Reese, S. D. (1996). *Mediating the message: Theories of influences on mass media content* (Pp. 41-59). White Plains, N.Y: Longman.

2. týden (23. září): Zkoumání zdrojů s přístupem do zpráv

- Přístupy ke zkoumání zdrojů
  - Role zdrojů ve zprávě a koncepty, které je označují
  - Diverzita, vyváženost (balance) v zastoupení; hierarchie zdrojů
  - Kredibilita a způsobilost zdroje
  - *Verba dicendi* a slovesná objektivita
  - Primární a sekundární diskurz ve zprávě a jejich vzájemné vztahy
- Povinná literatura:
    - * Kapitola „Přístup do zpráv“ In Trampota, T. (2006). *Zpravodajství* (Pp. 78-90). Praha: Portál.
  - Doporučená literatura:
    - * Tiffen, R.; Jones, P. K., Rowe, D., Aalberg, T., Coen, Sh., Curran, J. P., Hayashi, K., Iyengar, Sh., Mazzoleni, G., Papathanassopoulos, S., Rojas, H., & Soroka, S. (2014). Sources in the News: A Comparative Study. *Journalism Studies*, 15(4), pp. 374-391.
    - * Lee, G., & Heungseok K. (2010). Who controls newspapers' political perspectives? Source transparency and affiliations in Korean news articles about US beef imports. *Asian Journal of Communication*, 20(4), 404-422.
    - * Brown, J. D., Bybee, C. R., Wearden, S. T., & Straughan, D. M. (1987). Invisible Power: Newspaper News Sources and the Limits of Diversity. *Journalism Quarterly*, 64(1), 45-54.
    - * Kapitola "Tendencies in discourse representations" In Fairclough, N. (1995). *Critical discourse analysis: The critical study of language* (Pp. 54-61). London: Longman.

3. týden (30. září): Analýza budování mediální agendy

- Tematická agenda zpráv a agenda atributů
  - Měření mediální agendy: významnost, pozornost, důležitost, valence
  - Přístupy k výzkumu budování agendy v médiích
  - Analýza témat a zpravodajských hodnot
  - Model Langových
- Povinná literatura:
    - * McCombs, Maxwell E. (2009). *Agenda setting: nastolování agendy – masová média a veřejné mínění* (str. 121-144). Praha: Portál.
    - * Sekce: "Salience as the key in Agenda-Setting", "Measuring Agendas", "The Rise and Fall of the War on Drugs", "Real-World Indicators and the Media Agenda", "Measuring the Media Agenda" In Dearing, J.W., & Rogers, E. M. (1996). *Agenda Setting*. London: Sage.
  - Doporučená literatura:
    - * Denham, B. E. (2010). Toward Conceptual Consistency in Studies of Agenda-Building Processes: A Scholarly Review. *Review of Communication*, 10(4), 306-323.

* Fahmy, S. S., Wanta, W., Johnson, T. J., & Zhang, J. (2011). The path to war: Exploring a second-level agenda-building analysis examining the relationship among the media, the public and the president. *International Communication Gazette*, 73(4), 322–342.

* Kioussis, S. (2004). Explicating Media Salience: A Factor Analysis of New York Times Issue Coverage During the 2000 U.S. Presidential Election. *Journal of Communication*, 54, 71–87.

* Lang, G., & Lang, K. (1981). Watergate: An Exploration of the Agenda-Building Process In D. Prosser, & M. E. McCombs (eds.), *Agenda Setting Readings on Media, Public Opinion, and Policymaking* (Pp. 277–289). New York: Routledge.

Harder, R. A., Sevenans, J., & Van Aelst, P. (2017). Intermedia Agenda Setting in the Social Media Age: How Traditional Players Dominate the News Agenda in Election Times. *The International Journal of Press/Politics*, 22(3), 275–293.

4. týden (7. října): Prezentace cvičných analýz I

5. týden (14. října): Výjezdní porada katedry

Výuka se nekoná.

6. týden (21. října): Analýza rámování zpráv

- Koncept mediálního rámce
- Typologie mediálních rámců
- Metodologické přístupy ke zkoumání mediálních rámců

• Povinná literatura:

* de Vreese, C. H. (2005). News Framing: Theory and Typology. *Information Design Journal + Document Design*, 13, 48–59.

• Doporučená literatura:

* Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43: 51-58.

* Matthes, J., & Kohring, M. (2008). The Content Analysis of Media Frames: Toward Improving Reliability and Validity. *Journal of Communication*, 58: 258-279.

* Tankard, J. W. (2001). The Empirical Approach to the Study of Media Framing. In Reese, Stephen D., Gandy, Oscar H., Grant, August E. (Eds.), *Framing Public Life. Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World* (pp. 95-106). London: Lawrence Erlbaum.

* Kovář, J. (2019). A security threat or an economic consequence? An analysis of the news framing of the European Union's refugee crisis. *International Communication Gazette*, [online first].

* Tkaczyk, M. (2017). Between politicization and securitization: coverage of the European migration crisis in Czech online news media. *Communication Today*, 8(2), 90-110.

* Urbániková, M., & Tkaczyk, M. (2020). Strangers ante portas: The framing of refugees and migrants in the Czech quality press. *European Journal of Communication*.

7. týden (28. října): Státní svátek. Den vzniku samostatného československého státu.

Výuka se nekoná.

8. týden (4. listopadu): Analýza stylů informování a rolových modelů v žurnalistice

- Rolové modely a styly informování

- Typologie rolových modelů a stylů informování
- Metodologické přístupy ke zkoumání ZPO z hlediska rolových modelů a stylů informování
- Povinná literatura:
  - * van Dalen, A., & de Vreese, C. H. (2012). Different roles, different content? A four-country comparison of the role conceptions and reporting style of political journalists. *Journalism*, 13(7), 903–922.
- Doporučená literatura:
  - * Benson, R. (2010). What Makes for a Critical Press? A Case Study of French and U.S. Immigration News Coverage. *International Journal of Press/Politics*, 15(1), 3–24.
  - * Hjarvard, S. (2010). The views of the news: The role of political newspapers in a changing media landscape. *Northern Lights*, 8, 25-48.
  - * Mellado, C., Márquez-Ramírez, M., Mick, J., Oller Alonso, M., & Olivera, D. (2017). Journalistic performance in Latin America: A comparative study of professional roles in news content. *Journalism*, 18(9), 1087–1106.
  - * Esser, F., & Umbricht, A. (2013). Competing models of journalism? Political affairs coverage in US, British, German, Swiss, French and Italian newspapers. *Journalism*, 14(8), 989–1007.
  - * Salgado, S., & Strömbäck, J. (2012). Interpretive journalism: A review of concepts, operationalizations and key findings. *Journalism*, 13(2), 144–161.

9. týden (11. listopadu): Prezentace cvičných analýz II

10. týden (18. listopadu): Analýza objektivit a jejího porušování I

Normy a normativní předpoklady regulující podobu zpravodajských a publicistických obsahů

- Objektivita, faktičnost a nestrannost: Westerståhlův model (1983)
- Pravdivost, relevance, přesnost, úplnost
- Povinná literatura:
  - * Kapitola “A Framework for objectivity research“ In McQuail, D. (1992), *Media performance: mass communication and the public interest* (Pp. 196-202). London: Sage Publications.

nebo

  - * Kapitola „Normativní požadavky zpravodajství“ In Trampota, T. (2006), *Zpravodajství* (Pp. 139-151). Praha: Portál.

a

  - * Kapitola „Analýza objektivit a jejího porušování“ In Trampota, T., & Martina Vojtěchovská, M. (2010), *Metody výzkumu médií* (Pp. 127-140). Praha: Portál.
- Doporučená literatura:
  - * RRTV. Objektivita a vyváženost.
<https://www.rtv.cz/cz/static/o-rade/otazky-a-odpovedi/objektivita.htm>
  - * Kapitoly “Measuring objectivity: News as information“ (Pp. 205-222), “Measuring objectivity: The evaluative dimension of news“ (Pp. 223-236) In McQuail, D. (1992), *Media performance: mass communication and the public interest*. London: Sage Publications.

* Westerståhl, J. (1983). Objective news reporting: General Premises. *Communication Research*, 10(3), 403–424.

11. týden (25. listopadu): Analýza objektivit a jejího porušování II: porušování požadavku nestrannosti - předpojatost a přítomnost hodnoticích prvků v ZPO.

- Předpojatost, stranění
- Předpojatost v rovině viditelnosti (*visibility bias*), předpojatost v rovině stanovisek (*statement bias*), předpojatost v rovině agendy (*agenda bias*)
- Postoj a hodnoticí soud, parametry hodnocení
- Povinná literatura:
  - * Kapitola “Evaluation in the news” In Bednarek, M, & Caple, H. (2012). *News Discourse* (Pp. 137-160). London: Continuum.
- nebo**
- * Bednarek, M. (2010). Evaluation in the news: a methodological framework for analysing evaluative language in journalism. *Australian Journal of Communication*, 37(2), 15-50.
- Doporučená literatura:
  - * Kapitola “Measuring objectivity: The evaluative dimension of news“ In McQuail, D. (1992), *Media performance: mass communication and the public interest* (Pp. 223-236). London: Sage Publications.
  - * Kapitola “Evaluative semantics and ideological positioning in journalistic discourse: A new framework for analysis“ In Lassen, I., Strunck, J., & Vestergaard, T. (Eds.). (2006), *Mediating Ideology in Text and Image: Ten Critical Studies* (Pp. 37-67). Amsterdam and Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
  - * Hopmann, D. N., Van Aelst, P., & Legnante, G. (2012). Political balance in the news: A review of concepts, operationalizations and key findings. *Journalism*, 13(2), 240–257.

12. týden (2. prosince): Analýza ideologie ve zpravodajství. Analýza zpravodajské fotografie.

- Ideologické mody operandi
- Strukturálně-sémiotická analýza ideologie
- Ideologický čtverec
- Ideologická reprezentace skupin a aktérů ve zprávách: mediální panika, konstrukce jinakosti
- Zpravodajská fotografie a její funkce ve zprávě
- Multimodalita
- Analytické koncepty označující různé typy vztahů mezi textem a obrazem
- Povinná literatura:
  - * Kapitola “Rethinking Ideology: A critical Conception” In Thompson, J. B. (1990). *Ideology and modern culture: critical social theory in the era of mass communication* (Pp. 53-67). Cambridge: Polity Press.
  - * Kapitola “Images in the news” In Bednarek, M., & H. Caple. (2012). *News Discourse* (Pp. 111-136). London: Continuum.
- Doporučená literatura:

- * Breen, M.J., Haynes, A., & Devereux, E. (2006). Fear, Framing and Foreigners: The Othering of Immigrants in the Irish Print Media. *International Journal of Critical Psychology*, 16, 100-121.
- * Schiff, F. (1996). The Dominant Ideology and Brazilian Tabloids: News Content in Class-Targeted Newspapers. *Sociological Perspectives*, 39(1), 175–206.
- * Humphries, D. (1981). Serious Crime, News Coverage, and Ideology: A Content Analysis of Crime Coverage in a Metropolitan Paper. *Crime & Delinquency*, 27(2), 191–205.
- * Schena, J., Almiron, N., Pineda, A. (2018). Mapping press ideology. A methodological proposal to systematise the analysis of political ideologies in newspapers. *Observatorio (OBS*) Journal*, 12(3), 17-47.
- * He, X., & Zhou, X. (2015). Contrastive Analysis of Lexical Choice and Ideologies in News Reporting the Same Accidents between Chinese and American Newspapers. *Theory and Practice in Language Studies*, 5(11), 2356-2365.
- * Kapitola “Balancing act: image composition” In Bednarek, M., & H. Caple. (2012). *News Discourse* (Pp. 160-180). London: Continuum.
- * Hall, S. (1973). The Determination of News Photographs. In Cohen, S., & Young, J. (Eds.), *The Manufacture of News* (pp. 226–43). London: Sage.
- * Caple, H., & Bednarek, M. (2016). Rethinking news values: What a discursive approach can tell us about the construction of news discourse and news photography. *Journalism*, 17(4), 435–455.
- * Messaris, P., & Abraham, L. (2001). The role of images in framing news stories. In S. D. Reese, O. H. Gandy, Jr., & A. E. Grant (Eds.), *LEA's communication series. Framing public life: Perspectives on media and our understanding of the social world* (pp. 215-226). Mahwah, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

13. týden (9. prosince): Prezentace cvičných analýz III